

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **P. C. – L., miesto podnikania: T.**, IČO: X., pr. zast. advokátom JUDr. D. S., so sídlom: A., proti žalovaným: **1/ M., s. r. o., so sídlom: B.** IČO: X. **2/ Ing. I. C.**, bytom: P. **3/ JUDr. A. P.**, bytom: B., všetci pr. zastúpení advokátom JUDr. P. M., so sídlom: AK D. **o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku**, na odvolanie žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. septembra 2011, č. k. 2Cb 79/2003-522, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. septembra 2011, č. k. 2Cb 79/2003-522 **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa uznesením zo dňa 30. 09. 2011, č. k. 2Cb 79/2003-522 rozhodol o nepriznaní oslobodenia žalobcu od súdneho poplatku za odvolanie podané proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19. 05. 2010, sp. zn. 2 Cb 79/2003, ktorým žalobu žalobcu zamietol. V odôvodnení uviedol, že písomnou výzvou zo dňa 17. 08. 2011 vyzval žalobcu na predloženie dokladov, ktoré by preukazovali, že jeho pomery oslobodenie od súdneho poplatku za podané odvolanie podľa § 138 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O. s. p.) odôvodňujú. Konkrétne žalobcu žiadal o predloženie výpisu z daňového priznania za rok 2010, súpisu aktív a pasív spoločnosti, ďalej listín preukazujúcich vlastníctvo k nehnuteľnostiam a k hnutelným veciam väčšej hodnoty, iné aktíva, majetkovú účasť v iných spoločnostiach a iné okolnosti, ktoré by na oslobodenie od súdneho poplatku mohli vplývať. Poukázal na vyššie citované ustanovenie O. s. p. a uviedol, že žalobca ako podnikateľ má vedomosti o tom, ako si má pri prechodnom

nedostatku finančných prostriedkov počínať. Rovnako uviedol, že podnikanie je potrebné chápať ako činnosť, pri ktorej podnikateľ podstupuje riziko, že jeho konanie môže viesť k zisku alebo strate. Je vecou podnikateľa, akú mieru zisku chce dosiahnuť a kedy ju dosiahne. Ďalej argumentoval, že dôsledky podnikateľského úsilia nemožno prenášať na štát formou úľav z poplatkovej povinnosti, pretože takýmto prístupom by dochádzalo k zvýhodňovaniu neúspešných podnikateľov voči podnikateľom úspešným. Dodal, že žalobca nijako nepreukázal, že by sa nejakým spôsobom finančné prostriedky snažil získať a za účelom ich získania nevyvíjal ani žiadnu inú podnikateľskú činnosť. V prípade úspechu v odvolacom konaní súd mu vráti súdny poplatok vo forme náhrady trov konania.

Proti tomuto uzneseniu podal žalobca v zákonom stanovenej lehote odvolanie a žiadal, aby súd prvého stupňa napadnuté uznesenie zmenil tak, že odvolaniu v celom rozsahu vyhovie a žalobcovi oslobodenie od súdneho poplatku za odvolanie prizná, v opačnom prípade aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, resp. aby napadnuté uznesenie zmenil a oslobodenie od súdneho poplatku žalobcovi priznal. Žalobca vo svojom odvolaní poukázal na ustanovenia § 90 a § 138 ods. 1 O. s. p., z ktorých je zrejmé, že žiadosť o odpustenie od súdneho poplatku môže podať žalobca alebo žalovaný bez ohľadu na to, či je fyzickou osobou alebo právnickou osobou. Vyslovil názor, že pre oslobodenie žalobcu od platenia súdneho poplatku boli zachované všetky podmienky. Žalobca o oslobodenie požiadal priamo v odvolaní proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19. 05. 2010, pričom na výzvu súdu zo dňa 17. 08. 2011 predložil všetky súdom žiadané listiny. Rovnako súdu zaslal list, ktorým preukázal obchodný podiel žalobcu v spoločnosti L., s. r. o., vo výške 50% s tým, že menovaná spoločnosť nevykonáva žiadnu činnosť, nevykazuje zisky a žalobca nemá zo spoločnosti žiadne príjmy. Predmetným listom zároveň preukázal svoj obchodný podiel v spoločnosti C., s. r. o., vo výške 0,20042 %, pričom ani z tejto spoločnosti nemá žiadne príjmy. Jediným príjmom žalobcu je príjem zo starobného dôchodku, ktorého výmer súdu predložil. Žalobca má za to, že jeho majetkové pomery napriek tomu, že je fyzickou osobou – podnikateľom, priznanie oslobodenia od súdneho poplatku odôvodňujú. Vo veci zároveň nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva, čomu nasvedčuje dĺžka a zložitosť predmetného právneho sporu. Žalobca poukázal na judikatúru súdov a právnu doktrínu, z ktorej je zrejmé, že rozhodnutie súdu o oslobodení alebo zamietnutí žiadosti o oslobodenie má vychádzať z precízne zistených osobných a majetkových pomerov účastníka, pričom je

irelevantné, či účastník je alebo nie je právnickou osobou. Konštatovanie súdu o tom, že každý podnikateľ nesie riziko za stratu alebo zisk, bez bližšieho zistenia majetkových pomerov, označil za hrubý rozpor so všeobecnými zásadami občianskeho súdneho konania, konkrétne právom na spravodlivý proces, zásadou zákazu denegatio justitiae, zásadou rovnosti účastníkov konania a princípom rovnosti zbraní. Zdôraznil, že žalobca sa v doterajšom konaní poplatkovej povinnosti nevyhýbal a všetky súdne poplatky za konanie na prvom stupni uhradil. V ďalšej časti svojho odvolania žalobca poukázal na ustanovenia § 169 ods. 1, § 167 ods. 2 a § 157 ods. 2 O. s. p. a namietol, že uznesenie Krajského súdu v Bratislave je nepreskúmateľné, keďže z jeho odôvodnenia nie je možné určiť, ako sa s predloženými dôkazmi žalobcu vysporiadal a ako vyhodnotil jeho osobné a majetkové pomery.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), prejednal odvolanie žalobcu podľa § 212 ods. 1 O. s. p., v zmysle ktorého odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný, bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a po preskúmaní napadnutého uznesenia, ako aj konania, ktorému mu predchádzalo, dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Podľa § 201 veta prvá O. s. p., účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje.

Podľa § 205 ods. 2 písm. a/ O. s. p., odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že v konaní došlo k vadám uvedeným v 221 ods. 1.

Žalobca svoje odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O. s. p. (účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom) a § 221 ods. 1 písm. h/ O. s. p. (súd prvého stupňa nesprávne vec posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav).

Zo spisového materiálu vyplýva, že v predmetnom konaní si žalobca žalobou z 20. 08. 2003, Krajskému súdu v Bratislave (ďalej tiež len „krajský súd“) doručenou dňa 25. 08. 2003, uplatnil nárok voči žalovaným v 1. až 3. rade o zaplatenie 3 323 871,50 Kč

spolu s 23,10%-ným úrokom z omeškania zo sumy 3 524 000,-- Kč za obdobie od 15. 12. 1998 do 24. 10. 2000, t. j. sumu 1 514 344,90 Kč, zo sumy 3 418 335,50 Kč za obdobie od 25. 10. 2000 do 21. 11. 2000, t. j. sumu 58 411,40 Kč a zo sumy 3 323 871,50 Kč za obdobie od 22. 11. 2000 do zaplattenia, z titulu vrátenia dlžnej sumy z uhradenej zálohy 14 900 000,-- Kč.

Proti rozsudku krajského súdu z 19. 05. 2010, sp. zn. 2Cb 79/2003, ktorým súd žalobu zamietol, podal žalobca cestou svojho právneho zástupcu odvolanie a navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, prvostupňový rozsudok zmenil tak, že žalobe v plnom rozsahu vyhovie, alebo aby prvostupňový rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Spolu s podaním odvolania žalobca požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku za odvolanie.

Z obsahu spisu ďalej vyplýva, že Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 07. 06. 2010, č. k. 2Cb 79/2003-492, uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odvolanie v sume 8 579,94 eur, podľa položky 1 písm. a/ Sadzobníka súdnych poplatkov, tvoriaceho prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení platnom a účinnom v čase podania odvolania (ďalej len „poplatkový zákon“). Následne, výzvou zo dňa 17. 08. 2011, doručenou 24. 08. 2011, súd vyzval žalobcu, aby v lehote do 25 dní odo dňa doručenia výzvy predložil nasledovné listiny: výpis z daňového priznania za rok 2010, súpis aktív a pasív spoločnosti, listiny preukazujúce vlastníctvo k nehnuteľnostiam predložením listov vlastníctva z katastra nehnuteľností, vlastníctvo k hnutelným veciam väčšej hodnoty (rekreačné zariadenia, motorové vozidlá a pod.) predložením čestného prehlásenia o vlastníctve k týmto veciam, iné aktíva predložením výpisov z peňažných ústavov, v ktorých má žalobca vklady a úspory (výpisy z bežných, príp. vkladových - termínovaných účtov), ako aj oznámenie, či žalobca vlastní aj iné majetkové hodnoty (cenné papiere, dlhopisy), ďalej listiny preukazujúce majetkovú účasť žalobcu v iných spoločnostiach, resp. listiny preukazujúce iné okolnosti, ktoré by mohli vplývať na jeho oslobodenie od súdneho poplatku.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvého stupňa nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku za odvolanie odôvodnil konštatovaním, že v prípade žalobcu ide o podnikateľa, ktorý pri svojej podnikateľskej činnosti podstupuje riziko, že jeho konanie môže viesť k zisku alebo strate a ktorý má mať vedomosti o tom, ako si

pri prechodnom nedostatku finančných prostriedkov má počínať. Súčasne argumentoval, že dôsledky podnikateľského úsilia nemožno prenášať na štát formou úľav z poplatkovej povinnosti. S listinnými dôkazmi, predloženými žalobcom o jeho majetkových a osobných pomeroch, sa však súd nevysporiadal, a preto je dôvodná námietka odvolateľa, spočívajúca v jeho tvrdení, že uznesenie Krajského súdu v Bratislave je nepreskúmateľné. Žalobca súdom požadované listiny predložil, napriek tomu ich súd nevyhodnotil a k otázke finančnej solventnosti žalobcu sa nijako nevyjadril. K tým listinám, ktoré žalobca nepredložil, uviedol dôvod ich nepredloženia (čestné prehlásenie na č. l. 515).

Odvolací súd považuje za dôvodnú aj ďalšiu námietku odvolateľa o tom, že pre podanie žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov nie je relevantné, či ju podáva fyzická osoba alebo právnická osoba.

Podľa § 90 O. s. p., účastníkmi konania sú navrhovateľ (žalobca) a odporca (žalovaný) alebo tí, ktorých zákon za účastníkov označuje.

Podľa § 138 ods. 1 O. s. p., na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Z vyššie citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov je podmienené súčasným splnením dvoch podmienok, ktorými sú majetkové a sociálne pomery účastníka, ktoré mu neumožňujú zaplatiť súdny poplatok (s prihliadnutím na výšku súdneho poplatku a povahu spoplatňovaného úkonu) a ďalej tá skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. O zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva ide najmä vtedy, keď zo skutkových tvrdení žiadateľa o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov je (bez potreby vykonania dokazovania) nepochybné, že vo veci mu nemôže byť vyhovené. Svojvoľným uplatňovaním alebo bránením práva je najmä šikanózný výkon práva.

Súčasne možno vyvodiť záver, že oslobodenie od súdnych poplatkov môže byť za splnenia zákonných predpokladov, priznané nielen fyzickej osobe, ale aj podnikateľskému subjektu. Odvolací súd opakovane zdôrazňuje, že napriek tomu, že žalobca vierohodným spôsobom preukázal a doložil svoje majetkové a sociálne pomery, prvostupňový súd ich nijako nevyhodnotil. Rozhodnutie súdu prvého stupňa je v tomto smere neodôvodnené a celkovo nepresvedčivé.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v súlade s ustanovením § 221 ods. 1 písm. f/, h/ O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O. s. p.).

Bude úlohou súdu prvého stupňa, aby v novom konaní podrobne preskúmal všetky písomné listiny predložené žalobcom a aby tieto vyhodnotil s prihliadnutím na viazanosť prvostupňového súdu právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O. s. p.).

P o u ě n i e: Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave, 29. decembra 2011

JUDr. Alena Priecelová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová